

D Z I E N N I K
W I L E Ń S K I.

T o m I.

R O K 1 8 2 1.

S T Y C Z E N ————— K W I E C I E Ń

Jeśli umiesz czytać, azaż to nie rozkosz, czas sobie upatrzywszy, nad książkami posiedzieć, prawa i powinności się swej dowiedzieć..... Nie trzebać będzie wielkiego nakładu; zbiegasz wszystek świat lekkim kosztem, tuż na miejscu siedząc, tak, jakobyś tam wszędzie oczewiście był, a jakobyś wszystko słyszał. *Mikołaj Rey z Nagłowic. Zwierciadło żywota człow. pocziw. list. 112.*

NAKŁADEM I STARANIEM TOWARZYSTWA TYPOGRAFICZNEGO

W WILNIE W Drukarni A. MARCINOWSKIEGO

*Dozwala się drukować pod tym warunkiem, aby po wydrukowaniu nie pierwiej wydawać zaczęto, aż będą złożone w Komitecie Cenzury exemplarze xięgi tey, jeden dla tego Komitetu, dwa dla Departamentu Ministeryum Oświe-
czenia, dwa exemplarze dla Imperatorskiej publiczney Bi-
blioteki, jeden dla Imperatorskiej Akademii nauk, i je-
den dla biblioteki uniwersytetu abowskiego. Dan w Wilnie
1821, kwietnia 7 dnia.*

A. Becu Prof. Czł. Kom. Cenz.

X. J. K. Chodąni Prof. Ord. Czł. Kom. Cenz.

E. Bojanus Prof.

129
II a

Biblioteka Jagiellońska

1002425680

*Lista prenumeratorów na Dziennik Wi-
leński. 1821 roku.*

Arcimowicz Felicjan r. t.	Bystram szambel. Chołoniewski hr. Wład.
Baliński Mich. C. K. E.	Chomiczewski Kazim.
Barankiewicz D. M.	Chreptowicz Adam hr. i kaw.
Becu profes. i kawal.	Ciecierski Justyn.
Behler proboszcz.	Cieciszewski biskup i k.
Bernatowiczowa.	Czacki Mich. Hr.
Bierzowski podpół. i k.	Czaykowski rad. tytuł.
Bluś nauczyciel.	Czaykowski sztabs-le- karz.
Bobrowski Leon podko.	Dmochowski kanonik.
Bohdanowicz marszał.	Dmochowski P. K. E.
Bohdanowicz prefekt.	Dmochowski Aurel. sęd.
Borch Hr. R. R. S. i k.	Dobko Zygmunt.
Boreyko prezes.	Domeyko podkomorzy.
Borowski professor.	Dowiat marszał.
Bortkiewicz Stan. sęd.	Filipowski rektor.
Borzymowski sędzia.	Fonberg.
Botwinko prok. guber. wileńs. i kawal.	Frank R. S. i kawal.
Brochocki stoln.	Gałęzowski D. M.
Bryndza sędzia.	Garbowski przeor.
Bucharski R. R. S. i k.	Giecówicz Hipolit.
Buczyński podkom.	Giedroyć Xżę bisk. i k.
Bukar.	Giedroyć Xżę koadjut.
Bukowicki.	Giełgudowa marszał.
Bulhak porucznik.	Gimnazyum białystock.
Buynicki marsz. dyneb.	

Gimn. mińskie.	Jundził profes.
— podolskie w Win-	Jundził Jan.
nicy.	Kalinowski Jan prezyd.
— mohylewskie.	Kamionko biskup i k.
— witebskie.	Karczewski rejent.
— grodzieńskie w Swi-	Karmalioi chwałoynscy
słoczy.	Karnicki marsz.
— wileńskie.	Klukowski.
Gozdzicki.	Kłagiewicz profes.
Grawrok X. gward,	Kocianowska Winceta.
Grudziński sekr. guber.	Kołmaczewski dozorca.
Grużewski szambel.	Komorowski wice-mar.
Grużewski Józef.	Kontrym Kazim. rad. d.
Grużewski chorąży.	Korewa sędzia.
Grycewicz prezyd.	Koziel prezyd.
Gucewicz kanonik.	Kozuchowski b. prezyd.
Günther Hr. prezyd.	Kształt prałat.
Hlebowicz Antoni K. F.	Kudzinowski sęd.
Hirs pocztmeys.	Kulwiec proboszcz.
Horodecki Jan kapit.	Kurzeniecki Józ.
Horwat chorąży.	Lachnicki pólkow. i k.
Hrebnicki marsz. i k.	Lachnicki kamer-junk.
Hrehorowicz kapitan.	Ledóchowski hr. mar.
Hulewicz podkomorzy.	Ley Bogumił.
Iwanowska skarbn.	Lenkiewicz Jan sędzia.
Iwaszkiewicz plenipot.	Liceum wołyńs. w Krze.
Jankowski kom. ziem.	Lipkowska Anna.
Januskiewicz Michał.	Lubecki Xżę marsz.
Jasczyński nauczyciel.	Lubiczankowski Jan
Jasieński marsz.	D. M.
Jatowt deputat.	Łappa Józef marsz.
Jelski sędzia.	Łęski staros.
Jełowicki sędzia.	Łopaciński Józ. rotmis.
Jeśman rejent.	Łopaciński podkomor.
Jachnowski Kazim.	Łopuszyński oficy. i k.

Maciejowski Mich. dyr.	Plater Hr. Konstanty.
Mackiewicz biskup i k.	Pleski rad. dworu.
Makowiecki b. prezyd.	Pocieyko.
Malewski rad. st. i k.	Pocztamt moskiewski.
Malicki Ant. rejent.	— Zagr. alexocki ex. 2
Mancewicz buhalter.	— Warszawski ex. 8.
Marcinowski kanonik.	— tylzitski.
Marcinowski Antoni.	— Małorossyyski ex. 9
Massalski.	Poliński profes.
Maxymowicz wice-gub	Poniński Hr. Klem.
Miedzychowski sędzia.	Porembski kapit.
Mierzejewski sekret.	Przeciszewski prezyd.
Miłosz prezydent.	Puzyna Xzę marsz.
Mirski kapit.	Rabikow S. S. i kawal.
Moniuszko Kaz. D. P.	Ratyński chorąży.
Morykoni starosta.	Reykowski D. M.
Moszyński Piotr Hr.	Rodziewicz Stan.
Muchliński Ign. sęd.	Rozen Baron i kawal.
Niedzielski sekr. guber.	Rupeyko staros.
Nielubowski sekr. kol.	Rutkowski Jan.
Nitosławski b. marsz.	Saplica przeor.
Nitosławski b. podsęd.	Sawicki Fel. sekr.
Obrąpalski sęd. gran.	Seminaryum główne.
Oczapowski Mich. D.F.	duch. wileńs.
Odyniec komornik.	Siesicki Fel. sęd.
Ogiński Xzę senat. i k.	Skibniewski.
Olszewski Xiądz.	Slizień marszał.
Oldakowski profes.	Sniadecki Jędrzey rad.
Onacewicz profes.	stanu.
Ostapowski kanonik.	Sniadecki Jan astr. i k.
Ostromęcki Wal.	Sobański prezyd.
Packiewicz Mich. poru.	Sobolewski Ludwik.
Paszkwicz Francis.	Stankiewicz Alex.
Pawłowski guber. i k.	Staszewicz kapit.
Plater Hr.	Stawierey Józef.

Strawiński marsz.	Trębicki prezyd.
Strumillo sowietn.	Tyszkiewicz Hr. senat.
Styczyński sowietn.	Tyzenhauz Rudolf Hr.
Suryn Ign.	szef.
Święcicki Adolf sęd.	Tyzenhauz H. Konst. i
Szaniawski przeor.	kawal.
Szantyr Jan jeom.	Uniwersytet wileński.
Szkoła powiat. międzyr.	Wańkowicz Edward
— — chołopienic.	prezyd.
— — traszkuńs.	Wawrzecki jener. i k.
— — niemirowska.	Wieliczko prezyd.
— — międzybożska	Wierzbilowicz komor.
— — rosieńska.	Wiszniewski tytuł. sow
— — słucka.	Wohlgemut Andrzej.
— paraf. weleśnicka.	Wolfgang profes.
— powiatu. krożka.	Wolmer podkom.
— — kamieniec-po-	Wołodko sęd.
— — dols.	Wołodkowicz Melchior
— — klewańs.	Wolłowiczowa podko.
— — illuksztańs.	Woytkiewicz przeor.
— — krasławska.	Woytulewicz D. F.
— — możyrska.	Wyleżyński marsz.
— — żytomierska.	Wyszkowski jen.-leyt.
— — kaniowska.	Zabiello Mich. Hr.
— — kowieńs. ex. 2.	Zaleski chorąży.
— — łucka.	Zawadzki Józef typog.
— — szczuczyńska.	ex. 25.
— — krzemieniecka XX	Zubko Ant. K. G. S. W.
— — bazyl.	Zuśman kupiec i gildy.
Szłykow R. S. i kaw.	Zabina wice-marsz.
Szpakowski.	Zelwietr rejent.
Szweykowski Jan.	Zołądz rejent.
Szydłowski Ignacy.	Zurakowski deput.
Trefurt K. A. i kawal.	Zycki radca kolleg.

MATERYE TOMU PIERWSZEGO.

L I T E R A T U R A.

Wiadomości historyczno-krytyczne do dziejów literatury polskiej Hr. Ossolińskiego: Bernat Wapowski, 1 — Stanisław Gorski, 13 — Gad de Ouciu, 27 — Oktawian Woltzner, 28.

Nocy rzymskie w grobach Scypionów, z franc. przez J. G. Styczyńskiego, 311.

P O D R Ó Ż E.

Wyciąg z dziennika podróży; odbytey w r. 1818, przez Mills i Burges misyonarzy amerykańskich do wysp afrykańskich Sherbro; 30.

— Podróż naokoło świata kapitana floty Gółownina, 149 — O Kamczatce; 152 — O wyspie Kodjak; 154 — O twierdzy nowo-archangielskiej; 157 — O twierdzy Rossie w Nowym-Albionie; 160.

Poselstwo rossyyskie do Bucharyi, 302 — Doniesienie doktora Eversmann, do tegoż poselstwa należącego, 304.

O podróży i odkryciach P. Lalande w Afryce południowej, 310.

H I S T O R Y A.

Historya krytyczna inkwizycyi hiszpańskiej Xdza Llorente, przez Michała Balińskiego, 41.

Rzut oka na stan Europy w średnich wiekach, 270 — O systemacie feudalnym szczególniej we Francyi, 271.

Historya Bulgarów przez A. B. Hlebowicza, 287.

Kilka słów o Tadeuszu Kościuszcze przez T. Glinkę, 294.

Listy szachów perskich do Zygmunta IIIgo, króla polskiego, przez A. B. Hlebowicza, 297.

R E J E S T R

Krótki rys życia Witolda, wielkiego książęcia litewskiego, przez A. B. Hlebowicza, 377.

Postrzeżenia i uwagi nad religiją i kościołem angielskim Karola Henryka Sack prof. teol. w uniwers. Bonn, przez X. Michała Olszewskiego, 405 — Kościół biskupi, 412 — Dyssydenci, 421.

OŚWIECENIE PUBLICZNE.

O stanie uniwersytetu warszawskiego, przez jego rektora X. W. Szweykowskiego, 129.

O szkole artylleryi w Petersburgu, 145.

S T A T Y S T Y K A.

O przyroście i ubycie ludności w cesarstwie rossyjskiem: w Petersburgu 1819 r. 163 — w całym państwie 1818 r. 164.

EKONOMIJA POLITYCZNA.

O użyciu kredytu na opędzenie potrzeb rządowych w państwach terażniejszych Europy, a w szczególności w Rossyi, przez H. Storcha, 257 i 428.

P O E Z Y A.

Felicyi Joanny MALIKOWSKIEY: Elmira i Alkar, 51 — Do listka róży, 52 — Do Xdza Aloizego Osieńskiego, prałata, czł. tow. warsz. przyj. nauk, 52 — Sposoby miłości, 54.

A. Pitschmanna: Do Eliny, 54 — Rada Elinie, 55.

Xawerego Turskiego: Wyjątek z wiegi IV Eneidy, 56.

J. N. W.: Wyjątki z komedyi Moc Przesądów, 166.

F. Oledzkiego: Mrówka i Motyl, bayka, 173.

Pameli: Dwie sowy i czyż, bayka, 174.

Stanisława Rosołowskiego: Zapadnienie Lizbony z franc. P. Le Brun, 442.

M E T E O R O L O G I A.

O mniemaném pogorszeniu się klimatu w Europie, 60.

M A T E R Y I T O M U I.

Rok meteorologiczny, 1820, w Wilnie, 70.
Postrzeżenia meteorologiczne, z roku 1820,
w Warszawie, 71.

C H E M I J A.

Kwasy, co do natury swojej, jak w dzisiejszym stanie chemii uważane być powinny, 73.

Rozbiór czerwonej ziemi, która spadła razem z deszczem w królestwie neapolitańskim i obojey Kallabryi, 80.

Osobliwsze zjawienia w czasie spadnięcia znaczney ilości wulkanicznego popiołu na wyspie Barbados, 83.

O nowym metalle, Selenium, 333.

T E C H N O L O G I J A.

O czyszczeniu czerwcu krajowego przez odjęcie mu istoty tłustey, przeszkadzającej do użycia go w sztuce farbiarskiej, 85.

O robieniu farby granatowej z czerwonej kapusty, 90.

O sztuce robienia szkła, z Hermbstädta, 321

— Sprzęty nieodbioie w hutach potrzebne, 322

— O robieniu szkła zielonego, 325 — O robieniu szkła białego, 327 — O robieniu szkieł farbowanych, 330 — Krótkie opisanie sposobu robienia szkieł, oraz ich odegrzewania, szlifowania i pozłacania, 330.

O sztuce robienia zwierciadeł szklanych, z Hermbstädta: 460 — O przygotowaniu i oczyszczaniu materyałów, 461 — O topieniu wspomnianych materyałów na szkło, 464 — O robieniu ze stopionej masy szklanych tafel, 465

— O krajaniu, szlifowaniu i polerowaniu tafel, 467 — Powleczenie tafli szklanej amalgamatem cynowym, 469 — Inny sposób powlekania tafel szklanych, 471.

Sposób robienia szkła mniej kruchém 471.

F I Z Y K A.

Uwagi P. Biot o naturze i przyczynach zorzy północney, czytane na publicznem posiedzeniu instytutu francuzkiego, 178 i 449.

O konduktorach ze słomy przez Pana Lapostolle, 184.

HISTORIA NATURALNA.

Perły borneckie w Bayreitskim, 338.

Wiadomość o zapadłej wsi Stron w Czechach, 339.

O źródłach ciepłych w Islandyi zwanych Geysers, z listu profes. Menge, 342.

G O S P O D A R S T W O.

O użytku z kartofli przemarzłych, 191 — Krochmal, Mydło, Cukier, 192. Wino, 193. Spirytus, 194. Ocet, 195. Pokarm, Kleyster, Nawoz, 196.

Zbieranie chmielu, 197 — Chmiel dziki, 200 — Chowanie chmielu, 201.

O chorobie bydłecy Liżączce, 347.

Sposób wygubienia os, 351.

R E C E N Z Y A.

Wiadomość o piśmie Xdza Ciampiego prof. uniw. warsz. pod tytułem: Ferie Varsavienses, 202.

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

Wezwanie do napisania książki elementarney prawa rzymskiego dla szkół państwa rossyjskiego, 230.

Ustawa o dedykowaniu dzieł Cesarzowi Jegomości, 352.

M A T E R Y I T O M U I.

- Uniwersytetów rossiyskich epoki, 371.
 Cesarski uniwersytet wileński 91, 231, 353, 473.
 — — — — — petersburski 93.
 — — — — — moskiewski 354.
 Cesarska akademija nauk petersburska 94.
 — — — — — rossiyska 354.
 Cesarskie towarz. wolne ekonom. w Petersb. 355.
 — — — — — badaczyw natury w Mosk. 232.
 — — — — — gosp. wieysk. w Mosk. 235 i 475.
 Akademija umiejet. w Paryżu w 98, 242, 361 i 481.
 Towarzystwo przyjaciół nauk, literatury i sztuk
 pięknych w Petersburgu 97.
 — — — — — wolne przyj. liter. rossiyy. w Pe-
 tersburgu 358.
 — — — — — mineralogiczne w Petersb. 238.
 — — — — — fizyko-medyczne w Moskwie 357.
 — — — — — dla zakładania szkół wzaj. ucz.
 w Petersburgu 241.
 — — — — — dla dostarczenia robót artystom
 krajowym w Petersb. 480.
 — — — — — umiejetności w Londynie 364 i 484.
 — — — — — — — — w Harlem 366.
 — — — — — humanistyczne w Berlinie 245.
 — — — — — języka niemiec. w Berlinie 245.
 — — — — — missyy w Lipsku, 245.
 — — — — — frenologiczne w Szkocyi 365.
 — — — — — azyatyckie w Kalkucie 366.
 — — — — — naukowe złączone z uniw. jagiel-
 loń. 486.
 Szkoła petersburska handlowa 101.
 — — — — — centralna wzaj. ucz. w Tule, 102.
 — — — — — pierwszego woyska i wzaj.
 ucz. w Mohilewie 102.
 — — — — — wzaj. uczenia w Jassach 245.
 Liceum *Richelieu* w Odessie 480.
 Dążenie do oświecenia greków. 372.
 Kollegium dla chrześcijan azyatyckich w Se-
 rampoore 372.
 Nekrolog profesora uniw. wileń. Niemcze-
 wskiego, 104.
 — — — — — Józefa Bonzaniego, rzeźbiarza, 252.

R E J E S T R

WYNAŁAZKI, ODKRYCIA I ROZMAITOSTI NAUKOWE.

- Machina do bicia cegieł jen. maj. *Rödlich*, 107.
Nowy sposób drukowania na tablicach porcelanowych, 108.
Tablice śródziemne i śródsloneczne, 108.
Odkrycia Xdza Majo, 109, 247.
Grobowiec rzymski pod Sevrin, 109.
Narzędzie ostrzegające o pożarze, 110.
Wanna starożytna marmurowa, 110.
X Garbnik w łupinach kasztanowych, 110.
Mumija w okolicach Teb, 248.
Płótno niepalne, 248.
Grobowiec Psammetysa, 248.
O śmierci Hornemanna, 249.
Nowy gatunek much czyli komorów jadowitych, 249.
X Bardowie terażniejsi w Szkocyi i Wallii, 250.
Srodlliwość pieców wapiennych w bliskości mieszkań ludzkich, 250.
Ogromna bryła żelaza meteorycznego w Brazylii, 250, jey waga 375.
Papier kamienny, 251.
Naydawniejsze szkoły wzaj. ucz. we Włoszech, 251.
Sztuka uczenia głuchoniemych sposobem wzaj. ucz. 252.
Słownik jęz. greckiego, 252.
Naydawniejsza szkoła w Niemczech, 252.
Mozaika starodawna w Lionie, 253.
Zadyk w jęz. nowo-greckim, 253.
Latarnie morskie udoskonalone w Rossyi, 367.
Wynalazki doktora *Taddei*, 369.
Nowa bateria elektryczna przenośna, 370.
Nowy minerał *Conite*, 370.
Prassa drukarska *Hellfortha*, 370.
Zabytki histor. natur. niedaleko Nowego Yorku 371.
Nowy sposób zabijania zwierząt bez przyczynienia im cierpienia 371.

M A T E R Y I T O M U I.

- Wymiar stopni między Skagen a Strasburgiem 373.
- Rękopisy z bibliot. sultana tureckiego 373.
- Metoda wzaj. ucz. w jęz. arabskim 374.
- Dzieło Settelego o układzie Kopernika 374.
- Gazety w Afryce, Azji, Ameryce, 374.
- Rękopis Iliady z 4go wieku 405.
- Węże dwógłowne 487.
- Wulkan na xiezycu 487.
- Uyście Nigru 488.
- Odkrycia jeograficzne w Nowey Wallii 488.
- Rośnienie dyamentow 488.
- Nowe odkrycia Williamsa w rozwalinach Pompei 489.
- Długotrwałość życia w roślinach 490.
- Podróż piesza Cochraha dla odkrycia związku Azji z Ameryką 490.
- Wynalazki rolnicze w roku upłynionym 491.
- Wyszukiwanie starożytności między Renem i Mozellą 491.
- Kartofla dziko rosnąca w Ameryce 492.
- Założenie muzeum w Berlinie 492.
- Quareograph* do rysowania widokow 492.
- Nowa kopalnia marmurow pod Beauvais 492.
- Prace P. Reinwardt około historyi naturalney wyspy Jassy 492.
- Sposob przedłużenia trwałości okrętow 493.
- Machina do wyciskania rysunkow na miedzi 493.
- Narzędzie do rysowania linii krzywych 494.
- Narzędzie do poznawania miejsca pożaru 494.
- Drukarnia indyyska w Bonn 494.
- Kolumna Kleopatry 494.
- Sprawdzenie doświadczeń dla poznania figury ziemi 495.
- Dalsze rozwijanie rękopisow herkulańskich przez P. Dawy 495.
- Sala starożytności herkulańskich w Neapolu 495.
- Nowa mina miedzi 495.
- Sposob zachowania jay w przewożeniu 495.
- Globus Kummera 495.
- Nowy minerał *Causicorum* 495.

R E J E S T R

- Oznaczenie długości miasta Rygi. 128.
 Przeznaczenie towarz. warsz. przyi. nauk dla
 Józefa Sękowskiego, podróżującego na Wschodzie 128.

WIADOMOŚCI BIBLIOGRAFICZNE.

- Dodatek do historii literatury polskiej J. Gw.
 Styczyńskiego 111.
 Religija 123 i 496.
 Filozofija moralna 496.
 Wymowa kaznodziejska 498.
 Prawodawstwo 123.
 Prawo 255.
 Dzieje ludzkie 375.
 Statystyka 254.
 Topografija 125.
 Sztuka wojskowa 127.
 Historia naturalna 122, 254, 375, i 496.
 Rolnictwo 123.
 Technologia 254.
 Nauki początkowe 124, 255. i 497.
 Nauka języków 256, 497.
 Literatura 498.
 Poezya 123, 255, 376.
 Romanse 376 499.
 Teatr 124, 255, 376 499.
 Zbiory dzieł 375.
 Dzieła towarzystw 498.
 Towarzystwa Biblijne 499.
 Pisma peryodyczne 125, 256, 499.
 Sztuki 499.
 Prenumerata 127, 500.
-